

NÖROBİLİM DERGİSİ İÇİN SÖYLEŞİ:

-----**Nöropsikanaliz nedir ve bu yeni disipline neden ihtiyaç duyuldu?**

Psikanalitik kuramın kurucusu Sigmund Freud öncelikle bir nöroloji uzmanıydı, ve kuramını oluştururken psikoloji, sosyoloji, antropoloji, felsefe gibi birçok disiplinden gelen bilgileri sentezlemiş ve tüm bu sentezi nöroloji üzerinde materyalize etmeye gayret göstermişti. Freud'un 1895'te tamamladığı "Projekt für eine wissenschaftliche Psychologie" (Bilimsel bir Psikoloji için Proje) eseri psikoloji bilimini sinirbilimsel temellere dayandırmaktaydı. Bu eserde, bilinçaltı süreçler ve bilinç için nöral networkler tasarlandığı gibi, "ego, id, ve süperegö" beynin belli bölgelerinde konuşlandırılmaktaydı. O yıllarda beyin görüntüleme tekniklerine sahip olmayan Freud, psikanalitik kuramı pozitif bilimle kanıtlanma şansına sahip olamadı, teorik sunumlara ve yayınlara, vaka analizlerine ağırlık vererek çalışmalarına devam etti. Freud'un teorisi günümüze ulaştığında, çoğu kişi onun sinirbilimsel yanını çoktan unutmuştu ve onu sadece kuramsal olmakla eleştiriyorlardı. Peki insanlar psikanalizin çıkış noktasını nasıl unutmuştu? Geçtiğimiz 20. yüzyılda bilim ilerledikçe bir yanda insan beynine dair bulguları biriktiren sinirbilim, bir yanda ise insan zihnine ait bulguları biriktiren psikoloji bilimi gelişti ve büyüdü. Bilgi bankası büyüdükçe, bu iki bilim dalındakiler birbirinin keşiflerinden haberdar olmaya başladılar. İki bilim dalı arasındaki ayrışma öyle yoğun yaşandı ki, zaman zaman bu karşılıklı olarak diğer dalı değersiz görme ve narsistik bir tarzla karşı dalı inkar etmeye vardı. "Bölünmüş Bilim" diyebileceğimiz bu evrenin sonunda, yavaş yavaş köprü görevi gören disiplinler yükselişe geçmiştir, bir yandan nöropsikiyatri diğer yandan nöropsikoloji, bir yandan sosyal psikiyatri ve biyolojik psikoloji, bir yandan kognitif sinirbilim... **21. Yüzyıla, bilim "inter-disipliner arayış"la girdi...** Bu aynı zamanda, bilgi bankasının bütünleşme çabası, parçaların birbiriyle kenetlenme ihtiyacından doğan bir evre. Parçalanmış her olgunun sonradan bütünleşmesi ve bütün her olgunun daha da büyümek için sonradan parçalanması bilinen bir evrensel fizik prensibi. 21. Yüzyıl Zeitgeist'ı (zamanın ruhu) globalizasyon ve interdisiplinerlik ihtiyacını taşımakta. **Nöropsikanaliz akımı da zamanın ruhuna paralel olarak doğmuş, birleştirici bir köprü görevi görmeye gönüllü bir akım.** Akımın başlatıcısı Arnold Pfeffer 1998 yılında New York Psikanaliz Enstitüsü'nde Psikanaliz-Sinir bilimi Çalışma Grubu'nu kurdu. Bir sene sonra Amerikan Psikanaliz Birliği, çalışma grubunu "Arnold Pfeffer Nöropsikanaliz Merkezi" olarak isimlendirdi. Londra'daki Anna Freud Center'ın da katkılarıyla **2000** yılında **Uluslararası Nöropsikanaliz Derneği** (UNPD) resmen Londra'da kuruldu ve **Mark Solms** derneğin yöneticiliğini üstlendi. Bu yüzyılda Freud'un sahip olmadığı, EEG, MRI, fMRI, CAT scan, PET scan ve araçlara sahibiz. Bu yeni teknolojiden de faydalanan Nöropsikanaliz akımının temel amacı; psikoloji bilimini derinden etkilemiş Freud'un teorisi ve onu takip etmiş psikodinamik teorilerle, sinirbiliminin Kraepelin'den beri biriktirdiği verileri birleştirebilmek. Bir diğer deyişle, ruh ve beden arasında bir barış sağlamak ve "ikilik" yerine "bütünlük" temasına odaklanmak. Nöropsikanaliz, "Bölünmüş Bilim" adına bir terapi gibi işleyecek ve "Bütün Bilim" evresine geçişi sağlayabilecek interdisipliner bir çalışma sahası. Dünyanın 45 ülkesinden, 700'den fazla psikiyatri, psikoloji, nöroloji, biyoloji, fizyoloji, sinirbilim, felsefe, sosyoloji uzmanı UNPD'ye üye. Gözlemlerime göre, "nöropsikanaliz" öncelikle ruh sağlığı uzmanları için, kendi disiplinlerini yüceltmelerini, ve diğer disiplinleri küçümsemelerini sağaltacak iyileştirici bir sosyal rehabilitasyon platformu. Bu rehabilitasyon sayesinde gelişen ruh sağlığı uzmanları kendilerine başvurulara daha bütüncül sağaltımlar sunabilecek.

-----Tüm pozitif bilimlerde olduğu gibi tıpta da bütüncül yaklaşım artık daha fazla tercih edilir oldu. Bu noktada bilimlerin ortak çalışması ve multidisipliner yaklaşımların kazanımları nelerdir?

Bahsettiğim gibi, 20. Yüzyılda bilimin keşifleriyle bilgi bankası çok büyüdü ve genişledi, fakat bu büyüme esnasında parçalar (disiplinler) arasında uzaklaşma ve yabancılaşma yaşandı. Bunun yanında, parçalar kendi içinde büyüyüp zenginleştiler. Parçalar kendi içinde optimum bir doygunluğa ulaşana kadar, diğer parçalarla minimum etkileşim içinde oldular. Parçalar ancak optimum doygunluğa ulaştıktan sonra, yalnızlaştıklarını farkettiler. Bu farkındalık hem -tek bir disipline aidiyet hissedene uzmanların “Bir yerlerde yetersiz kalıyoruz, neyi atladık?” gibi içsel değerlendirmeleriyle, hem de toplumun bilime dışsal feedback (geribildirim) vermesiyle oluşmaya başladı. Örneğin tıp biliminde, toplum hem “Tıp ilerledi” derken, hem de konsültasyon yapmayan tıp doktorlarından şikayetçi olmaya başladı. Elinde on tane dosyayla on ayrı departman dolaşan ve her departmandan sınırlı ve tek yönlü bilgi alan hastalar, “Niçin birbirleriyle görüşmüyorlar? Hepsi farklı bir görüş sunuyorlar?” demeye başladı. Evet bir bilim dalı olarak tıp ilerlemişti, büyümüştü, ama parçaları arasında etkileşimi ihmal etmişti. Bazı uzmanlar toplumsal feedback’i aldılar, ve bedeni sadece parça parça algılayan (sadece batı yönelimli) analitik tıptan ziyade, bedeni parçaların bir bütünü olarak algılayan holistik (bütüncül) tıbbı ilgiye başladı. Aslında bir başka deyişle, batı tıbbı ve doğu tıbbı sentezlenmeye başlandı. Bu sentezin sonucunda, muhtemelen, tıbbın insanlara sunduğu tedavi yöntemleri daha bütüncül, daha kapsayıcı, dolayısıyla daha verimli olacaktır. 21. yüzyılda, tıp dahil, tüm bilimlerde disiplinlerarası yabancılaşma interdisiplinerlik ile azalacaktır ve bilgi bankası bütünleştikçe daha efektif müdahale yöntemleri oluşturulacaktır. Çok uzun bir yolculuğun henüz başındayız... Ta ki, belki bir sonraki yüzyılda, toplum “Ben size hepsini sormadım, ben size sadece şunu sordum, sadece şundan bahsedin” sinyalini verene dek, bütünleşme ve sentez yolculuğu devam edecektir. “Bütün Bilim”, optimum doyuma ulaşmış olgunlaştığında, mitoz (bölünme) evresi tabiki tekrar başlayacaktır. **Unutmamalı ki, bilim “Zeitgeist”in aynalarından biridir ve evrensel fiziğin bütünleşme ve ayrışma (bölünme) döngülerine eşlik etmeye devam edecektir. Döngünün her evresinin kazanımı farklıdır.** Bu yüzyılın globalizasyon ve interdisiplinerlik ruhu bize unuttuğumuz bütüncüllüğü hatırlatacak, yabancılaşmaları azaltacak, bütünleşmiş bilginin meyvelerini toplatacaktır. Herkes herşeyi bilmediğini, ancak diğerleriyle iletişim içinde olduğunda daha çok şeyi bilebileceğini hatırlayacaktır. Dolayısıyla, multidisiplinerliği takip eden bilim insanları da, insanlığa tek yönlü hizmet sunmak yerine çok yönlü (kapsayıcı) hizmet sunmaya başlayabilecektir.

-----İstanbul Nöropsikanaliz Çalışma Grubu’nun kuruluş amacı, prensipleri ve faaliyetleri nelerdir? Dünyadaki uygulamalar arasındaki yerimiz nedir?

UNPD uluslararası kongrelerine katılmaya ve bu kongrelerde sunum yapmaya 2004 yılında başladım. Dernek içinde kültürlerarası anlamlı dostluklarımın kurulması ve dernekte ülkemiz hakkında bilgili, veya ülkemiz hakkında bilgisiz ama bilmeye açık, ya da bilgisiz ve bilmeye kapalı uzmanların tespiti de bu yıla dayanır. 2004’te bir İngiliz psikanalistin “Siz ülkenizde Freud’u tanıyor musunuz?” sorusuyla şaşırmıştım, kendisine “psikanalizin İstanbul’da iki enstitüyle temsil edilip, hatta bu iki enstitünün birbirleriyle mücadele etme safhasına ulaşabilecek kadar dünya standartlarına uygun olduğu” cevabını verdiğimde de o şaşırmıştı. Şaşkınlıkları aşmak için ivedilikle, birçok farklı ülkeden üyelerle dostluklar ve bilimsel bilgi alışverişleri kurmaya başladım. Irene Matthis’in teşvikiyle, **İstanbul Nöropsikanaliz Çalışma Grubu** (www.npsa-istanbul.com) 2006 yılında kurumsal olmayan, her

üniversite ve psikoterapi merkezinden, her psikoterapi ekolünden katılımcılara açık, kar gütmeyen, disiplinlerarası bir çalışma platformu olarak kuruldu. Grup, aynı yıl UNPD tarafından resmen kabul edildi. Grubun kuruluş amacı, hem nöropsikanaliz akımını ülkemizdeki akademik ve klinik çevrelerde tanıtmak, hem de ülkemizde nöropsikanalizle ilgilenen uzmanların çalışmalarını UNPD'ye duyurmaktır. Çalışma prensiplerinin başında ise öncelikle şunlar gelmektedir: Zihin-Beden ilişkisinde Bütünlüğü savunmak, Bütünleşik Zihin-Beden çalışmaları için doğu ve batı felsefesini birleştirmek, "Bütün Bilim" felsefesini takip etmek ve disiplinlerarası çalışmalara açık olmak, nöropsikanalitik bilginin klinik uygulanmasında etik kuralları ve mesleki sınırları korumak. Bu amaç ve prensipler içerisinde, 2006 yılından beri uzman ve öğrencilere yönelik birçok yerel konferans, panel, kongre sempozyumları ve eğitimler düzenlendi. Aynı zamanda UNPD'den Mark Solms (dernek yöneticisi), David Pincus ve Lisa Ouss gibi yabancı uzmanlar konferanslar için İstanbul'a davet edildi. Dolayısıyla, ülkemiz içindeki nöropsikanalitik farkındalık ve yurtdışının ülkemizdeki nöropsikanalitik oluşuma dair farkındalığı eş zamanlı gelişmeye başladı. Yurtdışındaki farkındalığı arttırmak için , aynı zamanda, ülkemizde nöropsikanalize dair yapılan çalışmaları her sene iki kez UNPD'nin yayınladığı "Journal of Neuropsychoanalysis" uluslararası bültenlerinde duyuruyorum. Tüm bu faaliyetler ve bültenler, İstanbul Npsa İletişim listesinde düzenli olarak duyuruluyor. İletişim listesine üye olmak için, nöropsikanalizle ilgilenenlerin npsa.istanbul@yahoo.com.tr adresine yazması yeterli ve bir kayıt şartı veya sınırlaması bulunmamakta. İstanbul başta olmak üzere birçok farklı ilden; psikiyatri, psikoloji, nöroloji, biyoloji, fizyoloji, sinirbilim, felsefe, ve sosyoloji disiplinlerinden uzman ve öğrencilerden oluşan iletişim listesi şu anda yaklaşık 400 üyeye sahip. **Ülkemiz, coğrafi konumu nedeniyle batı ve doğu arasında "köprü" olma sorumluluğunu tarih boyunca taşımıştır. Dolayısıyla "köprü olma ve sentezleme" rolü genetik yapımıza o kadar işlemiş olmalı ki, oransal olarak ülkemizde nöropsikanalize ilgi, dünyada nöropsikanalize ilgiden daha hızlı yayılmakta.** Her coğrafyanın kendine has bir yeteneği vardır, bizim coğrafyamıza has yetenek, gelecekte Türkiye'nin uluslararası nöropsikanaliz camiasında önemli bir yer tutacağına işaret veriyor. Gelecekte Npsa kongrelerinden birini İstanbul'a almak için UNPD ile şimdiden görüşmeye başlamamın bir sebebi de bu inancım. Bir ön çalışma olarak **12 Haziran 2012'de UNPD yönetim kurulundan Mark Solms, Jaak Panksepp ve Brian Johnson İstanbul'da "Bilinçli İd: Nöropsikanalizde İd" panelinde konuşmacı olacaklar.** İlgilenenler www.npsa-istanbul.com adresinden panele dair detaylı bilgileri öğrenebilirler, ya da iletişim listesi mail adresine yazabilirler.

-----**Dünyada ve ülkemizde nöropsikanalizin seyri nedir ve ne aşamada uygulanıyor? Sadece profesyonellere yönelik mi çalışıyorsunuz, yoksa bu konuya ilgi duyanlar için de eğitici ve bilgilendirici aktiviteleriniz mevcut mu?**

Mark Solms'un dünyada nöropsikanalizin seyrine dair gözlemi, ülkemizdeki gözlemlerle paralellikler taşıyor. Dünyada da, İstanbul'da da üyeler ortodoks psikanalist veya ortodoks sinirbilimcilerin dışında uzmanlardan oluşuyor. Bu iki kesim, nöropsikanalize dair ciddi dirençler gösterebiliyor. Bu dirençler, "Bizim sinirbilimden öğreneceğimiz bir şey yok" veya "Bizim psikanalizle işimiz olmaz" derecesine varabiliyor. Tabiki bunun altında çoğu zaman, kimlik kaybı korkusu yatıyor, "Etkileşime girersem kimliğimi kaybederim" korkusu. Belki de bir yutulma korkusu... Bunun globalizasyona dair korkularla paralel olduğuna dikkat çekmeme gerek yok sanırım. Gerçek olan, kimliğin kaybolmayacağı fakat gelişeceği, yenileneceğidir. **Doğanın kuralı olarak, "Zeitgeist"a ait direnç mekanizmaları belli camialarda materyalize oluyor. "Zeitgeist"a ait yenilik ve değişim ihtiyacı ise yine belli camialarda somutlaşıyor.** UNPD istatistiklerine göre dünyada, ve bizim gözlemlerimize göre ülkemizde, nöropsikanalizle ilgilenenler "dogmacı olmayan psikanalist ve sinirbilimciler", ve ilginçtir ki çoğunlukla

diğer psikoterapi ekollerine üye olanlardan oluşuyor (örneğin; psikodinamik, bilişsel davranışçı, geştalt, sistemik terapistler). Bunu “Diğer tüm ekoller Freud’un değerini anladı tabiki, tüm dünya Freudien olacak!” ya da “Tüm psikanalitik kuramcılar sinirbilimin ve pozitif bilimin değerini ancak kavradı, dediğimize gelecekle!” gibi yorumlayan omnipotent fantaziler olacaktır elbet. Üyelerin geldiği kaynakları inceleyen istatistikler aslında şunu gösteriyor ki, **nöropsikanaliz ben-merkezci yorumculardansa, interdisiplinerliğe ve nesnelere arası iletişime açık olanların birleşme alanı olmuştur ve olmaya da devam edecektir.** Tüm dünyada ve ülkemizde de, bu yeni akıma üye olan yeni neslin oranının giderek çoğunluğu oluşturması, globalizasyon neslinin interdisiplinerliğe daha açık fikirli baktığının ve bu akımı onların daha ileriye taşıyacaklarının bir işareti. Nöropsikanaliz eğitimleri, şu anda sadece profesyonellere ve öğrencilere yönelik olsa da, terim sosyal medyada daha çok yer almaya başladı, ve gelecekte sadece bilim adamları değil toplum da bu konuda okuma öğrenme ihtiyacı duyacak. Bu konuya yardımcı olmak için, Mark Solms ve Oliver Turnbull’ın (nöropsikanalizin başyapıtı olarak 12 dile çevrilmiş) “Brain and the Inner World” adlı kitabının Türkçe çevirisini 2013’de ülkemize kazandırmış olacağız. Nöropsikanaliz doğum aşamasında olan ve klinik uygulamaları henüz yeni yapılandırılan bir alan. Her yeni akımda olduğu gibi, bazı üyeler sadece teoriyi geliştirirken, bazı üyeler klinik yansımaları odaklanmaya başladılar. Bu uygulamalar ileride daha da netleşip belirlenecek. Nöropsikanalist Schore’un anne-bebek etkileşimine dair psikobiolojik bağlanma teorisi, bireysel veya aile terapisi süreçlerinde anne-bebek etkileşimine odaklanmayı daha da pekiştirdi ve hatta yasal düzeyde –annelik izinlerinin birçok ülkede uzatılması gibi- değişimlere yol açtı. Ek olarak, “İnsan-çevre etkileşimi”nin beyni ve hatta genetiği etkilediği artık ampirik olarak ispatlandı. Psikoterapi de artık, bir “insan-çevre etkileşim modeli” olarak kabul görüyor. Psikoterapinin nöral networkleri değiştirerek iyileşmeye yol açtığını kanıtlayan beyin görüntüleme çalışmaları, psikoterapinin “sadece konuşmak” olmadığını, sağaltıcı etkileşimin nöral iyileşmeye de yol açtığını kanıtladı. Bu, birçok ülkede “ruh sağlığı uzmanı”nın yasal tanımlarının güncellenmesine yol açtı. **Dolayısıyla, henüz 11 yılını tamamlamış olan nöropsikanalitik teori de, hem klinik hem yasal uygulamaları etkilemeye aday görünmektedir.**

-----Afektif sinirbilimle nöropsikanalizin buluşma noktası neresidir? İstanbul Npsa bu yılbaşında araştırma grubu olarak “Afektif Sinirbilim Birliği”ni kurarken neyi hedefledi? Ve son olarak; Nöropsikanaliz ve afektif sinirbilimle ilgili araştırma ve kariyer planı yapanlara önerileriniz neler?

Afektif Sinirbilimin kurucusu, tüm yaşamını subkortikal afektif sistemlerin araştırılmasına adanmış olan Jaak Panksepp’tir. Afektif Sinirbilim, bir dönem özellikle frontal bölgenin işlevlerinin araştırılmasına odaklanmış olan “Kognitif Sinirbilim”i tamamlayıcı özelliktedir. Panksepp’e göre, arkaik beyin evrimsel olarak daha önce gelişmiş olandır ve tüm memelilerde evrensel benzerlikler gösterir. Evrimsel bakış açısıyla, limbik sistemdeki afektif sistemler evrimsel olarak daha önce gelişmiştir ve insan dahil tüm memelilerin psikobiolojik gelişiminde daha büyük role sahiptir. Anne-bebek bağlanma sürecinde, ayna nöronların da yardımıyla, özellikle sağ beyinde subkortikal-kortikal networkler kurulur, afekt regülasyonunun temelleri atılır. Anne-bebek bağlanmasının içeriğine ve diğer çevresel faktörlere göre, her bireyin belli afektif sistemleri daha çok pekişir, belli afektif sistemleri ise daha çok inhibe olur. Bu ise, bireylerarası kişilik yapılarının farklılıklarına en büyük sebep olarak görülmektedir. Panksepp, 6 ana afektif sistem tanımlamaktadır; sevgi (care), play (oyun), seek (merak-arayış), korku, üzüntü, öfke. Kenneth Davis ve Panksepp’in geliştirdiği Afektif Sinirbilim Kişilik Ölçeği’nde (ASKÖ) yedinci ve insanların en yüksek duygusu olarak maneviyat-tinsellik (spirituality) araştırmalara

eklenmiştir. Bu yüzyılda özellikle yedinci sistemin ruh sağlığına ve tedavi yöntemlerine etkisinin daha çok irdeleneceği tahmin edilmektedir. Nöropsikanalist Schore'un psikobiyolojik bağlanma teorisi Panksepp'in Afektif Sinirbilim teorisinden izdüşümlere sahiptir. Nöropsikanaliz camiası, Panksepp'i sadece arkaik beyini ve afektif sistemleri inceleyen kişi olarak değil, psişenin aygıtlarından "İD"e ışık tutan sinirbilimci olarak kabul etmektedir. Çoğunlukla prefrontal korteksle ilişkilendirilen afekt regülasyonu ise "EGO"nun gelişimine paralel olarak incelenmektedir. Dolayısıyla **Panksepp, uluslararası nöropsikanaliz kongrelerinin daimi konuşmacılarından ve bulgularıyla nöropsikanalizi destekleyen en önemli sinirbilimcilerdendir. 12 Haziran 2012'de kendisini konuşmacı olarak İstanbul'da "Bilinçli İd: Nöropsikanalizde İd" Panelinde ağırlayacak olmaktan dolayı çok mutluyuz.** Bu yıl, Panksepp ve Davis'in yapılandığı ASKÖ'nün Türkçe standardizasyonu İstanbul Npsa Çalışma Grubu girişimiyle, üniversiteler arası bir işbirliğiyle tamamlanmıştır ve geçtiğimiz ay Ulusal Psikoloji Kongresi'nde sunulmuştur. Bu yılbaşında İstanbul Npsa'ya bağlı kurulan **Afektif Sinirbilim Birliği'nin** hedefi ASKÖ çalışmalarını ülkemizde yaymak, tez öğrencilerine nöropsikanalitik ASKÖ çalışmalarında süpervizörlük vermek, ve ürünleri "J of Neuropsychoanalysis" uluslararası bültenlerinde duyurmaktır. Afektif Sinirbilim Birliği'ne bağlı olarak harekete geçen **"Kültürlerarası Afektif Sinirbilim Girişimi"**, ek olarak kültürlerarası ASKÖ çalışmalarını hedeflemektedir. Burada amaç, sosyal psikolojiyi ve antropolojiyi nöropsikanalizle buluşturmaktır. İlk araştırma, Japonya, Türkiye ve Almanya arasında anlaşmaya varılmış olan afektif sinirbilim çalışmasıdır. Hedef, kültürden bağımsız, evrensel olan afektif sinirbilim bulgularıyla, kültüre spesifik afektif sinirbilim bulgularının tespit edilmesidir. Umarız; İnsan-çevre etkileşiminin bir parçası olarak "kültür", daha çok nöropsikanalitik araştırmaya ilham olacaktır.

Nöropsikanaliz ve Afektif sinirbilim ile ilgili araştırma veya kariyer planı yapan öğrencilere öncelikle önerim, "J of Neuropsychoanalysis"deki ve e-journal olan "Frontiers in Psychoanalysis and Neuropsychoanalysis"deki makaleleri takip ederek ilgi alanlarına yönelik bilgilerini arttırmalarıdır. Bir diğer önerim, İstanbul Npsa iletişim listesine üye olarak ülkemizde yapılan konferans, panel, ve eğitimlerden haberdar olup bu bilgi kaynaklarını takip etmeleri olacaktır. Bu platformlarda kendilerine süpervizörlük edecek birçok yerli ve yabancı uzmanla tanışmaları mümkündür. ASKÖ süpervizörlüğü için yıllık kontenjanımız 2 öğrenciyle sınırlı olacaktır, ama ASKÖ ile ilgilenen tüm öğrenciler Afektif Sinirbilim Birliği ile irtibata geçerek, fikir ve envanter alışverişinde bulunabilirler ve kendi araştırmalarını kendi ortamlarında yapılandırabilirler. **Nöropsikanaliz (veya Afektif sinirbilimde) araştırma planı yapanlara son önerim ise, kendi içsel yolculuklarında bu akımın ne anlam ifade ettiği ve nasıl bir işlev gördüğünü analiz etmeleri olacaktır.** Bilim adamları için araştırma, "entellektüalizasyon", "uzaklaştırma" ve en iyi haliyle "sublimasyon" defanslarını içerir. Bu yeni akım ilginizi çok çekiyorsa, bunun ruhsal yapınızda ve dünya görüşünüzde nasıl bir işlev taşıdığını keşfetmeniz önemlidir. İçsel dinamiklerinizin araştırma yöntemlerinize nasıl yansıdığını gözlemleyerek, farkındalık kazanabilirsiniz. **Bu farkındalık sayesinde, niçin Zeitgeist'in nöropsikanalizi materyalize ettiği insanlardan biri olduğunuzu algılayabilirsiniz. Bu algı, kariyerden öte, kişisel gelişiminiz için terapötik olacaktır...**

Söyleşiyi yapılandıran: Ozan Ezgi Berberoğlu

Söyleşiye katılan: Fatma Gökçe Özkarar

Tarih: 1 Mayıs 2012

Yer: İstanbul